

Fiataljaink munkáiból

BODOR LÁSZLÓ

AZ ERDŐMŰVELÉS GÉPESÍTÉSÉNEK JELENLEGI LEHETŐSÉGEI ÉS IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Az üzemtervi lehetőségek maximális kihasználásával a fahasználat után keletkező felújítási kötelezettségek és az új telepítések komoly feladatot jelentenek az erdőművelők számára. Tovább növeli a nehézségeket az aprítás terjedésével indokolt vágásforduló-csökkenés területnövelése, és az erdőművelési munkák elvégzésére rendelkezésre álló idő rövidege, a szezonális jelleg. Az erdőművelésben dolgozók munkahelyi, szociális nehézségei, létszámuk csökkenése ismeretes. Népgazdasági szinten még további munkaerőt akarnak felszabadítani erről a területről. Ezek a tényezők együttesen sürgetik az erdőművelés jelenleg minimális gépesítésének gyors és sürgős előrehaladását.

Ha megnézzük a jelenleg kapható és használható erdőművelő gépeket típusonként, a következőket vonhatjuk le. Erőgépet, ha éves szinten folyamatosan kap a művelés, már nagy fegyvertény. A mezőgazdasági traktorokból van választék (DUTRA, ZETOR 12045, ZETOR 5748, MTZ—50, MTZ—80 stb.). Mivel a fahasználatban sincs elegendő erdőre készített erőgép, így ezek megfelelőek. Terepadottságaink a Vértesi EFAG császári erdészetében határozottan kedvezőek a gépi munkára. Néhány kivételes tájtól, illetve annak meredek, szaggatott részeitől eltekintve (pl. Mátra, Magas-Bakony stb.) országosan is kedvezőek terepadottságaink a gépesítésre. Lehetőségeinket a gépi megoldásokra nem használjuk ki. Ma még az üzemtervezés sem segíti elő, mert nem határozza meg a mennyiségi vagy minőségi fatermelési célt, nem differenciál az erdőrészek között gépi vagy kézi felújítási technológia szerint. Adós az ágazat tudományos vezetése is ezen rendszerek differenciált megoldásával. Egyik variációjával már találkoztunk dr. Kovács Lóránt (ERTI) előadásában. Sajnos ezek a rendszerek sok elavult kézi megoldást (sarlózás, kapálás stb.) tartalmaznak, másrészt részben elavult erőgépparkra (D4KB, UE—28) alapoznak. Szerencsés lett volna az 1978. évben gyakorlati szakemberek által készített költségmodellek technológiai megoldásainak korszerűbbjeit beépíteni. Mindenesetre az ilyen célú „forgatókönyvek” feltétlen hasznosak és nélkülözhetetlenek a gépi művelésben, mert a mindent fejből, a helyszínen produkáló polihisztorok kora az erdőművelésben is lejárt. Gazdasági helyzetünket latolgatva egyébként nem tartom valószínűnek, hogy a művelésbe is betörnének a speciális erdei erőgépmonstrumok (főként tőkés import). Nem is nagyon szükségesek, mert terepjáró képességeiket és motorteljesítményüket nem tudnánk kihasználni. Még az NDK-ban erdőművelő gépnek beállított LKT—75 gépet sem. Erre néhány szomorú példa akad erdőgazdálkodásunkban, főként a fahasználatban.

A művelésben az erőgépnél sokkal döntőbb a munkagép-ellátottság kérdése, mivel a művelés sokféle speciális talaj-előkészítő, erdősítő, ápoló műveletet

kell, hogy végezzen. A vértési erdőgazdaságban és nálunk, a császári erdészeten, jelenleg a következő munkagépeket használjuk, és másutt is ez a választék áll az erdőművelők rendelkezésére erdőművelő munkagépekből:

- *TE*—2 ERTI tárcsás eke, talaj-előkészítő gép,
- *ST*—2 sorközművelő tárcsa, talaj-előkészítő-ápoló gép,
- *QUICKWOOD* hidraulikus csemeteültető gép,
- *FPÜ*—*IM* ERTI egysoros ültetőgép,
- *PTFN*—60 ERTI pásztás talajmaró, talaj-előkészítő gép,
- *EG*—(600—800) gödörfúró ültetőgép.

Az általánosan használtak mellett körülbelül ugyanennyi (tuskókiemelő, tuskómarók, speciális gödörfúrók stb.) bemutatón jelent meg és szórványosan használatban is van. Említésre méltók azok a mezőgazdasági munkagépek, amelyeket kényszerhelyzetben vettek át az erdőművelők. Ilyenek az *RZ*—1,5 szárzúzó talaj-előkészítő és ápológép, *RM*—2 rotációs kasza, ápológép (az erdészek állandóan összekeverik az előzővel), az *FN* (110—160) talajmarók, a *PERLA* és *MINITOX* vegyszerezőgépek és még néhány munkagép. Az alkalmazás során a kisebb átalakításokkal ezek a gépek beváltak. Egyetlen hátrányuk, hogy nem erdei igénybevételre tervezték, így rövid az élettartamuk és hatalmas mennyiségű földarabot, alkatrészt fogyasztanak (pl. a szárzúzó átlagosan egy évet bír ki és ezalatt 2—3 késtartót, 4—6 hegesztett tengelyt, 1 előtéházat, 25—30 kést és számtalan apró alkatrészt kíván).

A felsorolt 15—20 munkagép az eszköztárunk. A nagyságrendi különbség érzékeltetésére kívánom megjegyezni, hogy az *AGROTRÖSZT* 1979. évi mezőgazdasági katalógusa 536 gépet és berendezést közöl, ebből 6 darab (két tuskókiemelő, gyökérfésű, gödörfúró, kérgező, hasító) az erdészeti. Az egy hektárra eső beruházott gép- és eszközértéket is hasonló mutatók jellemzik. (Az ápolásban pl. 140 Ft (!) hektáronként a bruttó gépérték, vagyis gyakorlatilag kézi teljes mértékben.) Tudom, hogy egy ágazat népgazdasági elismerését, súlyát nem ezek a mutatók szabják meg, de a jövő szempontjából alapvető fontosságúak. Nincs tehát erdészeti munkagépgyártásunk az igen kevés ERTI-konstrukciót leszámítva és ezen változtatni kellene. A mezőgazdasági munkagépek adaptálása és erdészeti típus kialakítása még ritkább (*RZ*—1,5 erdészeti változat ilyen) és kimunkálatlan. Pedig a környező *KGST*-országok ezt teszik, hiszen erdőgazdasági munkagépeikből mintegy fele saját gyártmányú erdőgazdasági, negyede átalakított mezőgazdasági és negyede mezőgazdasági gép. Nehezebbé váló gazdasági körülményeink között fel kellene ismernünk, hogy a mai problémáinkat nem import munkagép, hanem saját magunk tudjuk legolcsóbban és leggyorsabban megoldani.

A *LESZDREVMAS* — 79 moszkvai kiállításán elgondolkodtató volt a rengeteg gép és eszköz mellett a tárgyi bizonyítékot felmutatni nem tudó magyar pavilon. Sokszor emlegetett, európai hírű erdőgazdálkodásunk, a technika-technológia kérdéseinek gyors megoldása nélkül képletesen szólva, hamarosan kénytelen lesz visszavonni az agarait.

Összefoglalásként, az erdőművelés továbbfejlődésének lehetősége érdekében, sok egyéb mellett, rövid időn belül a következőkben szükséges előrelépést elérni:

- Az erdőrendezés során az erdőrészlet meghatározó tényezői közé súlyozottan be kell sorolni a gépi felújítási rendszer lehetőségét, illetve kizártságát.
- Az üzemtervben erdészeti mélységig rögzíteni kell a mennyiségi, illetve minőségi fatermesztésre előírt területeket.
- Mielőbb gyakorlatias, jól hasznosítható információkat kell a közvetlen